

Uppfattning och attityder om hälso- och sjukvård bland personer med kronisk sjukdom i Västra Götaland

Uppfattning och attityder till hälso- och sjukvård skiljer sig mellan befolkningen som helhet och personer med olika kroniska sjukdomstillstånd. I Västra Götaland finns en extrafråga om sjukdomsgrupper, som ställts till de cirka 8 000 årligen svarande i Vårdbarometerundersökningen. Drygt hälften av alla svarande 18 år eller äldre i vårdbarometerundersökningen i Västra Götaland uppger att de har en eller flera av sjukdomstillstånden listade i tabell 1 (exklusive cancer och stroke). Största grupperna är högt blodtryck (24 procent), varaktig funktionsnedsättning (21 procent), kronisk smärta/värk (21 procent) och/eller övervikt/fetma (17 procent).

Förklaring tabeller

Utfallet redovisas som ett fyraårsmedelvärde 2011-2014 för att öka den statistiska säkerheten. Undantaget är cancer och stroke som enbart finns med för år 2014. I tabellerna är de utfall som är statistiskt signifikant högre respektive lägre ($p < 0,05$) än befolkningen som helhet grön- respektive rödmarkerade. De svar som dessutom avviker fem procentenheter eller mer från totalvärdet (räknat utifrån en decimal) har en mörkare nyans.

En förklaring till observerade skillnader mellan olika sjukdomsgrupper som beskrivs nedan kan vara att sjukdomsbilderna ser olika ut och utredning och behandling skiljer sig. Förväntningarna på vården kan också se olika ut för personer med olika sjukdomar.

En ytterligare förklaring kan vara skillnad i åldersfördelning mellan sjukdomsgrupperna. Utmärkande för de som svarat ja på någon av tillfrågade sjukdomsgrupper är att de är äldre jämfört med befolkningen som helhet. Majoriteten är 50 år eller äldre. Personer med någon av sjukdomarna uppger även i högre grad grundskoleutbildning som högsta utbildning, samt att de är ensamstående utan hemmavarande barn, vilket är vanligare bland äldre. Undantaget är gruppen med psykiska besvär/psykisk sjukdom som är yngre än övriga sjukdomsgrupper, 55 procent är 50 år eller yngre. Diabetes, stroke och högt blodtryck är något vanligare bland män, och psykiska besvär och kronisk smärta är vanligare bland kvinnor.

Tillgång och förtroende för sjukvård

Tabell 1 visar att personer med högt blodtryck, diabetes och cancer i högre grad än befolkningen som helhet upplever tillgång till sjukvård, att väntetider är rimliga, stort förtroende för sjukvård och att vården ges på lika villkor.

Personer med psykiska besvär/sjukdom och kronisk smärta/värk är i lägre grad nöjda med tillgång och har lägre förtroende, 53 procent bland personer med psykiska besvär har stort förtroende för hälso- och sjukvården jämfört med 62 procent i befolkningen som helhet. Det är inga stora skillnader mellan personer som besökt vården senaste 6 månaderna och befolkningen totalt.

Tabell 1. Andel av befolkningen – tillgänglighet, förtroende, vård på lika villkor - fördelat på sjukdomsgrupper

Tillgång och förtroende för sjukvård	Totalt VGR	Varaktigt funktionsnedsättning	Högt blodtryck	Diabetes	Övervikt/fetma	KOL/svår astma	Psykiska besvär/psykisk sjukdom	Kronisk smärta/värk	Cancer*	Stroke*
Antal respondenter	31 040	6 602	7 329	2 309	5 512	1 407	1 555	6 668	681	221
Andel av befolkningen		21%	24%	7%	17%	5%	5%	21%	9%	3%
Jag har tillgång till den sjukvård jag behöver	79%	74%	81%	83%	77%	77%	69%	70%	80%	74%
Rimliga väntetider till vårdcentral	66%	69%	73%	74%	67%	67%	62%	65%	74%	69%
Rimliga väntetider till besök på sjukhus	38%	41%	46%	49%	39%	42%	35%	37%	51%	44%
Stort förtroende för vårdcentraler	64%	63%	70%	71%	65%	66%	57%	59%	69%	68%
Stort förtroende för sjukhus	69%	68%	72%	73%	68%	71%	61%	63%	77%	72%
Stort förtroende för hälso- och sjukvården	62%	60%	65%	66%	60%	63%	53%	55%	67%	56%
Uppfattar att vården ges på lika villkor	52%	50%	54%	57%	49%	52%	47%	44%	54%	55%

Bland de som uppger att de *inte* har tillgång till sjukvård så svarar en av fyra både i befolkningen och bland personer med sjukdom att de skulle ha bättre tillgång om det var "kortare väntetider". På andra plats kommer "bättre samordning av vårdinsatser" i båda grupperna (12 procent). De vanligaste skälen bland de som saknar förtroende för vårdcentral och sjukhus är att "Man får inte den hjälp man behöver" och "dålig kompetens hos läkare". På vårdcentral är skälet även "Olika läkare från gång till gång" framförallt bland personer med sjukdom och för sjukhusen "För långa väntetider". Det är inga stora skillnader mellan personer med sjukdom totalt och befolkningen som helhet, och det är för små antal för att se skillnader mellan olika sjukdomsgrupper.

Den vanligaste uppfattningen varför vården inte ges på lika villkor är "Socioekonomi/ekonomiska förutsättningar/utbildningslängd", vilket en tredjedel svarar, följt av "Ålder" och "Personer som kan tala för sig får bättre vård", cirka 15-19 procent. Inga stora skillnader mellan personer med sjukdom totalt och befolkningen som helhet, förutom att ålder anges i något högre grad som skäl bland sjukdomsgrupperna.

Kontakt med sjukvården och Internet

Personer med sjukdom har av naturliga skäl besökt vården senaste 6 månaderna i klart högre grad än befolkningen i helhet. Personer med sjukdom anser också i klart högre grad att det är viktigt att kunna välja läkare på sin vårdcentral, vilket 76 procent svarar jämfört med 68 procent i befolkningen som helhet.

Personer med sjukdom känner i lägre grad till webbplatsen 1177.se än befolkningen som helhet, med undantag för personer med psykiska besvär/sjukdom. Personer med psykiska besvär använder i något högre grad Internet för att jämföra vårdgivare jämfört med befolkningen som helhet, i övrigt inga stora skillnader.

Hälften av befolkningen ser ett stort värde av att via Internet läsa sin egen journal. Personer med cancer och stroke, och även diabetes, högt blodtryck och varaktig funktionsnedsättning ser i lägre grad värdet av detta. En av tre i befolkningen ser ett litet värde av att läsa sin journal på nätet, och detta är vanligare bland ovan nämnda sjukdomsgrupper, samt bland personer med astma/KOL och kronisk smärta.

Tabell 2. Andel av befolkningen som haft kontakt med sjukvården mm - fördelat på sjukdomsgrupper.

Kontakt med sjukvården	Totalt VGR	Varaktig funktionsnedsättning	Högt blodtryck	Diabetes	Övervikt/fetma	KOL/svår astma	Psykiska besvär/psykisk sjukdom	Kronisk smärta/värk	Cancer*	Stroke*
Antal respondenter	31 040	6 602	7 329	2 309	5 512	1 407	1 555	6 668	681	221
Har besökt vården senaste 6 månaderna som patient	66%	83%	82%	89%	73%	81%	83%	82%	85%	89%
Besöker tandläkare minst vartannat år	85%	84%	88%	84%	85%	83%	79%	84%	-	-
Viktigt för mig att välja läkare på min vårdcentral	68%	79%	80%	78%	73%	78%	76%	80%	77%	79%
Känner till telefon 1177	74%	73%	73%	71%	75%	74%	76%	77%	79%	78%
Lätt att komma fram på telefon till 1177	73%	73%	73%	74%	71%	70%	71%	72%	78%	65%
Känner till webb 1177.se	37%	29%	26%	25%	34%	31%	43%	34%	33%	30%
Använder Internet för att jämföra vårdgivare	6%	6%	5%	4%	6%	6%	9%	7%	3%	4%
Stort värde att via Internet läsa min egen journal	49%	47%	45%	44%	49%	48%	52%	48%	42%	41%

Hälsoinriktad sjukvård, hälsa

Självskattad bra hälsa är klart lägre bland personer med sjukdom. I befolkningen uppger 76 procent att hälsotillståndet är bra, jämfört med 63 procent bland personer med någon av nedanstående sjukdomsgrupper. Bland personer med psykiska besvär, uppger 43 procent att hälsan är bra, och bland personer med varaktig funktionsnedsättning uppger 46 procent att hälsan är bra.

Kunskapen om vad som är bra för min hälsa och som kan minska risken för sjukdom uppges lägre bland personer med sjukdom, än i befolkningen som helhet. Gruppen anser även i lägre grad att det är positivt att sjukvården i första hand ska stödja mig att ändra mina levnadsvanor om det kan ge samma eller bättre effekt som läkemedelsbehandling, med undantag för personer med cancer. Utfallet på sista frågan kanske blir annorlunda om levnadsvanor ställs som komplement till läkemedel, eftersom en hög andel av personerna i sjukdomsgrupperna får antas behöva läkemedel. Men gruppen är överlag något mindre positiv till att vårdpersonal diskuterar levnadsvanor, som kost, motion, tobak och alkohol vid besök.

Tabell 3. Andel av befolkningen – hälsoinriktad sjukvård och hälsoläge - fördelat på sjukdomsgrupper.

Hälsoinriktad sjukvård, hälsa	Totalt VGR	Varaktig funktionsnedsättning	Högt blodtryck	Diabetes	Övervikt/fetma	KOL/svår astma	Psykiska besvär/psykisk sjukdom	Kronisk smärta/värk	Cancer*	Stroke*
Antal respondenter	31 040	6 602	7 329	2 309	5 512	1 407	1 555	6 668	681	221
Bra självskattat hälsotillstånd	76%	46%	62%	55%	61%	48%	43%	49%	63%	48%
Bra kunskaper om vad som är bra för min hälsa och kan minska risken för sjukdom	87%	81%	82%	82%	83%	78%	81%	82%	86%	75%
Positivt att läkare/vårdpersonal diskuterar levnadsvanor	82%	80%	81%	80%	82%	79%	83%	80%	81%	72%
Jag tycker att sjukvården ska stödja mig att ändra mina vanor	83%	76%	79%	77%	79%	73%	78%	78%	86%	76%
Beredd att avstå antibiotika	83%	78%	79%	76%	82%	72%	83%	80%	80%	80%